

EXPUNERE DE MOTIVE

I. Introducere. Rațiunea reglementării.

Prezenta propunere legislativă are ca obiect modificarea și completarea Codului de procedură penală (Legea nr. 135/2010, cu modificările și completările ulterioare), în scopul eficientizării procedurilor judiciare și al reducerii duratei proceselor penale. Necesitatea intervenției legislative derivă din realitatea constatată în practică, potrivit căreia durata excesivă a procedurilor penale afectează în mod direct dreptul părților la un proces echitabil, în termen rezonabil, consacrat de art. 21 alin. (3) din Constituția României și de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Întârzierile în soluționarea cauzelor penale generează efecte negative atât asupra persoanelor vătămate, care așteaptă repararea prejudiciilor și tragerea la răspundere a făptuitorilor, cât și asupra inculpaților, ale căror drepturi procesuale sunt afectate de prelungirea incertitudinii juridice. De asemenea, durata excesivă a proceselor contribuie la suprasolicitarea instanțelor, la creșterea costurilor procesului judiciar și la diminuarea încrederii publicului în actul de justiție.

În mod particular, durata excesivă a proceselor penale are un impact profund negativ asupra victimelor infracțiunilor grave, în special asupra celor care au fost supuse traficului de persoane și traficului de minori. În asemenea cauze, celeritatea procedurilor nu reprezintă doar o chestiune de eficiență administrativă, ci o condiție esențială pentru protejarea vieții, integrității fizice, a libertății și demnității ființei umane, pentru restabilirea sănătății psihice și reintegrarea socială a persoanelor vătămate.

De exemplu, pentru infracțiunile de trafic de minori sau trafic de persoane, în mod consecvent soluționarea cauzelor durează foarte mult timp, existând în fiecare an mai multe tribunale care soluționează cauzele având acest obiect, în medie, numai în primă instanță, la circa trei ani de zile sau mai mult de la înregistrarea cauzei (peste 1000 de zile și chiar peste 1300 de zile). La perioadele de timp aferente judecății în fond s-au adăugat, de mai mulți ani, duratele excesive ale procedurii de cameră preliminară, care, și aceasta, cumulând cele două grade de jurisdicție (fond și contestație), înseamnă, de multe ori, un an de zile sau mai mult până la începerea judecății. Acestea se adaugă, la rândul lor, la durata consistentă a urmăririi penale în cauzele de trafic de persoane, care se desfășoară, de asemenea, pe parcursul mai multor ani.

Practic, după ce victimele traficului de persoane au stat ani de zile în exploatare, ajung să aștepte mulți ani finalizarea anchetei penale derulate de procuror și finalizarea judecății, ceea ce descurajează participarea acestora la proces și nu contribuie în niciun fel la atenuarea suferințelor provocate. Un proces de lungă durată înseamnă parcurgerea unor adevărate etape consistente de viață, iar pentru victimele minore presupune chiar trecerea de la copilărie la vârsta majoratului. Nefinalizarea procesului penal și lipsa unui suport financiar în timp util, prin nesoluționarea laturii civile atașate procesului penal, nu înseamnă un răspuns optim la nevoia victimelor de suport pentru integrare în societate și de dobândire a independenței financiare, situație care, dată fiind vulnerabilitatea accentuată a acestor victime, conduce de multe ori la reîntoarcerea în situația de exploatare sau trafic.

Durata excesivă a proceselor penale este adeseori percepută ca o neglijare a nevoilor victimelor, pentru care trec perioade semnificative de timp fără recunoașterea și repararea suferinței lor. În legătură cu durata mare a procesului penal se află și împlânzirea măsurilor preventive aplicate inculpaților, astfel că, deși arestarea preventivă inițială a traficantilor le dă victimelor un sentiment de siguranță și le permite să înceapă să-și reconstruiască viața, înlocuirea acestei măsuri privative de libertate cu măsuri mai blânde, ca urmare a trecerii unei durate semnificative de timp, readuce frica în viața victimelor și le face mai vulnerabile la noi încercări de recrutare.

Modificările propuse urmăresc instituirea unor mecanisme procedurale mai suple, evitarea reluării ciclice a unor etape (astfel cum se întâmplă în prezent, în lipsa unor prevederi previzibile cu privire la termenele de exercitare a unor drepturi și aplicarea unor sancțiuni specifice), consolidarea rolului activ al organelor judiciare și valorificarea mijloacelor moderne de comunicare pentru citarea părților și administrarea probelor, în vederea asigurării celerității procesului penal, fără a aduce atingere garanțiilor procesuale fundamentale.

Prin decizii ale Curții Constituționale, care au deschis o modalitate de derulare a procesului orală și contradictorie în camera preliminară, precum și prin jurisprudența instanțelor de judecată, care a extins probatoriul și discuțiile referitoare la limitele camerei preliminare, timpul real în care se derulează procedura camerei preliminare s-a îndepărtat foarte mult de durata de 60 de zile, estimată inițial de legiuitor în art. 343 din Codul de procedură penală. Această fază procesuală nu mai poate fi parcursă, în cauzele complexe, într-o durată de timp care să fie concordantă cu scopul declarat și cu obiectul camerei preliminare. Legiuitorul nu a intervenit decât punctual pentru a pune în acord dispozițiile Codului de procedură penală cu deciziile Curții Constituționale care au modificat viziunea inițială, însă nu a oferit și pârghii procedurale care să asigure nedilatarea exagerată a acestei faze procesuale.

Durata mare a proceselor în cauzele de trafic de persoane are consecințe și asupra eficienței luptei împotriva criminalității organizate. În multe situații, probele devin mai dificil de administrat odată cu trecerea timpului, martorii dispar, memoria faptelor se estompează, iar inculpații pot profita de întârzieri pentru a influența victimele sau pentru a se sustrage răspunderii. Experiența instanțelor și a structurilor de urmărire penală demonstrează că victimele traficului sunt, de cele mai multe ori, persoane aflate într-o stare de vulnerabilitate extremă — copii, tineri fără sprijin familial, femei abuzate sau persoane aflate în situații economice precare. Pentru aceste victime, rechemarea repetată la audieri, confruntarea cu inculpații și reluarea constantă a faptelor traumatiche pe parcursul unui proces îndelungat echivalează cu o formă de revictimizare instituțională.

Întârzierile în soluționarea cauzelor determină pierderea încrederii victimelor în autorități, scăderea disponibilității de a colabora cu organele judiciare și, în unele cazuri, abandonarea procedurilor din motive psihologice sau sociale. De asemenea, prelungirea procesului poate agrava traumele inițiale, împiedicând recuperarea emoțională și reintegrarea socială, iar în cazul minorilor, poate afecta grav dezvoltarea acestora, menținându-i într-o stare de anxietate, nesiguranță și stigmatizare.

Prin urmare, asigurarea unei proceduri rapide și eficiente în cauzele de trafic de persoane și trafic de minori nu constituie doar o chestiune de oportunitate legislativă, ci o obligație derivată din standardele internaționale în materie de protecție a victimelor — inclusiv Directiva 2011/36/UE privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, modificată și completată prin Directiva (UE) 2024/1712, precum și Directiva 2012/29/UE privind drepturile victimelor. Aceste instrumente impun statelor membre adoptarea de măsuri procedurale care să evite revictimizarea și să garanteze soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, în special atunci când victimele sunt minore.

În acest context, propunerea legislativă urmărește instituirea unor mecanisme care să asigure prioritatea soluționării cauzelor cu victime vulnerabile, să limiteze numărul audierilor repetate, să utilizeze mijloace tehnice moderne de înregistrare a declarațiilor și să consolideze coordonarea între organele judiciare și serviciile de asistență pentru victime.

II. Schimbări preconizate.

Textele de lege care modifică sau completează Codul de procedură penală, chiar dacă sunt plasate în capitole diferite ale codului, răspund unor nevoi comune care sunt expuse în continuare. De regulă, normele noi sunt aplicabile și pentru cercetarea penală a altor infracțiuni decât cele de trafic de persoane, trafic de minori ori infracțiuni împotriva libertății și integrității sexuale săvârșite asupra unor victime minore. Unele dintre ele, însă, sunt aplicabile, în special în cazurile în care sunt implicate victime prezumate vulnerabile de către dispozițiile art. 113 alin. (2) din Codul de procedură penală. Argumentele pentru fiecare tip de intervenție sunt prezentate grupat, urmărindu-se identificarea cu ușurință de către interpreții legii a scopului legiuitorului.

1. Modificări privind competența de soluționare în primă instanță a infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale săvârșite asupra unor victime minore, care trec din competența judecătorilor, în competența tribunalelor

Pregătirea profesioniștilor care lucrează în domeniul investigării infracțiunilor sexuale împotriva copiilor este foarte importantă pentru folosirea celor mai adaptate mijloace probatorii în vederea aflării adevărului, cu respectarea drepturilor copiilor și evitarea victimizării lor secundare. Schimbarea modului de lucru la nivelul Parchetului de pe lângă Tribunalul București și a parchetelor de sector și folosirea unui protocol de audiere a copiilor victime au condus la creșterea încrederii victimelor și a persoanelor care au interacționat cu ele, rezultat care s-a reflectat și în adresarea către parchete și poliție a unui număr mult mai mare de plângeri ale victimelor sau de sesizări ale organelor judiciare de către persoane care au aflat despre abuz de la victimele minore. Dacă în urmă cu cinci ani erau sub 200 astfel de sesizări pe an în Capitală, în 2023 s-a ajuns la peste 400 de cauze în care s-a sesizat o formă de abuz sexual contra minorilor, iar rata trimiterilor în judecată s-a triplat, conform coordonatorului Grupului de Lucru împotriva Abuzurilor Sexuale de la Parchetul Capitalei.

Însă o reală specializare nu este posibilă în condițiile în care, în prezent, competența de soluționare în primă instanță a acestor tipuri de cauze aparține judecătorilor, iar, corespunzător, parchetele de pe lângă judecătorii vor efectua urmărirea penală în cauză. Conform informațiilor existente pe portalul instanțelor de judecată portal.just.ro, la rubrica "organizarea sistemului judiciar", pe teritoriul României funcționează peste 170 de judecătorii și tot atâtea parchete de pe lângă acestea. Cu excepția parchetelor de pe lângă judecătoriile de sector din București și a celor care funcționează în orașe reședință de județ, celelalte parchete se confruntă în mod constant cu o criză de personal, din raportul Ministerului Public pentru anul 2024 rezultând că parchetele de pe lângă curțile de apel, tribunale și judecătorii funcționau cu 1.716 posturi de procuror ocupate și 528 posturi vacante.

Impactul cel mai mare al lipsei resursei umane îl suportă parchetele de pe lângă judecătorii și din pricina faptului că la acest nivel funcționează procurorii stagiați, a căror competență este limitată și care nu pot investiga infracțiuni sexuale săvârșite asupra minorilor, iar, în cazul parchetelor cu un număr foarte mic de procurori, inclusiv participarea la activități de formare continuă devine deosebit de dificilă, deoarece activitatea parchetului nu s-ar putea desfășura în absența acelor procurori. O situație și mai gravă se regăsește la majoritatea judecătorilor cu un număr redus de judecători, unde nu

există nici măcar o specializare în materie penală, toți judecătorii judecând în toate materiile, deci cu atât mai puțin nu există o specializare în cazurile de infracțiuni sexuale cu victime minore.

În consecință, apare ca necesară trecerea soluționării în primă instanță a cauzelor având ca obiect infracțiuni contra libertății și integrității sexuale săvârșite asupra unor victime minore, din competența judecătorilor, în competența tribunalelor, astfel încât să devină posibilă o reală specializare a judecătorilor și procurorilor în investigarea și judecarea acestor tipuri de infracțiuni. Pentru a se evita o supraaglomerare a tribunalelor și a parchetelor de pe lângă acestea, cauzele care au ca obiect infracțiunea prevăzută de art. 360 Cod penal (Accesul ilegal la un sistem informatic) trece la judecătorii, permițând, astfel, o echilibrare a volumului de activitate, fără a fi necesară imediat o alocare suplimentară de resurse umane către instanțele și parchetele care vor soluționa infracțiunile prevăzute de art. 218/1, 219/1, 219/2, 221, 222 și 222/1 Cod penal. Cu caracter exemplificativ, în anul 2024, au fost înregistrate la Parchetul de pe lângă Tribunalul București aproximativ 3300 cauze cu o complexitate redusă având ca obiect infracțiunea prevăzută de art. 360 Cod penal. Infracțiunea de efectuare de operațiuni financiare în mod fraudulos, prevăzută de art. 250 alin. (1) și (2) din Codul penal este de competența judecătoriei, iar cele mai frecvente cazuri sunt cele în care există concurs cu infracțiunea prevăzută de art. 360 Cod penal (în activitatea de retragere de la bancomate a numerarului, realizată prin utilizarea, fără consimțământul titularului, a datelor de identificare pentru utilizarea cardului). În ceea ce privește cazurile mai complexe, acestea vor rămâne în competența tribunalelor, deoarece vor fi incidente dispozițiile art. 367 Cod penal privind constituirea grupului infracțional organizat.

2. **Eficientizarea procedurii de cameră preliminară** are mai multe direcții, după cum urmează:

Reglementarea posibilității **reunirii și disjungerii cauzelor în camera preliminară** va permite, pe de o parte (prin reunirea în camera preliminară), soluționarea unitară a cererilor și excepțiilor care vizează aceleași acte de urmărire penală și aceleași probe administrate în dosarul de urmărire penală înainte de disjungerea dispusă, în trecut, de procuror, iar, pe de altă parte (disjungerea în camera preliminară) ar contribui la scurtarea duratei procedurii în cauzele complexe (cu multe fapte și mulți inculpați), cauza putând avansa prin începerea judecății pentru majoritatea inculpaților sau/și majoritatea faptelor, atunci când neregularitățile actului de sesizare sau nelegalitățile actelor de urmărire penală vizează doar anumite fapte sau numai anumiți inculpați, urmând ca doar pentru acestea/aceștia să se dispună disjungerea și, dacă este cazul, și restituirea cauzei la parchet.

Termenul în continuare în camera preliminară, stabilit în zile succesive ori la un interval de maximum 7 zile, reprezintă o instituție procedurală care, cumulată cu măsuri suplimentare de management al dosarului, poate asigura soluționarea cauzei într-un termen scurt în camera preliminară;

Prezenta lege stabilește un set de reguli privind invocarea excepțiilor, inclusiv de către judecătorul de cameră preliminară, în scris, astfel încât să fie previzibil dacă în continuare va exista o procedură cu citare sau fără citare în camera preliminară;

Regulile pentru administrarea probelor noi în camera preliminară se adaptează la durata acestei faze a procesului penal: depunerea înscrisurilor deținute de partea care le cere ca probă va trebui să se realizeze de îndată ce partea solicită această probă, până la termenul la care se discută excepțiile, iar pentru prezentarea înscrisurilor care în mod obiectiv nu au putut fi depuse, nu se poate acorda decât un singur termen scurt. În cazul în care nu se află în posesia înscrisurilor sau a altor mijloace de probă solicitate, partea sau persoana vătămată care solicită administrarea unei probe, indică prin cerere și persoana fizică sau juridică în posesia căreia se află acestea, precum și datele de contact

ale deținătorului. Similar se va proceda și pentru alte mijloace de probă aflate în posesia celui care le solicită sau în posesia altor persoane – se vor depune la termenul la care se discută, imediat ce se încuvințează. Când se solicită proba cu martori, se va indica adresa acestora și alte date de contact, prin chiar cererea prin care s-au formulat excepțiile.

Se reglementează **autoritatea de lucru judecat a hotărârilor din camera preliminară, cu privire la soluția privind nulitatea probelor sau a actelor de urmărire penală**, pentru situația analizei aceluiași probe și acte de urmărire penală în cauze diferite: după disjungere, în noul dosar format, precum și în aceeași cauză, în al II-lea ciclu procesual (după restituirea cauzei la parchet în primul ciclu procesual), când are loc un nou control al legalității probelor și actelor de urmărire penală care existau și înainte de restituirea cauzei la parchet, pentru securitate juridică.

Contestația privind durata procesului penal se va aplica și pentru faza de cameră preliminară, față de durata mare a acestei faze în unele dosare, în prezent, dar și pentru a se putea verifica orice încercare de extindere a duratei procedurii în camera preliminară, chiar și cu noile amendamente propuse.

3. Drepturi suplimentare pentru persoana vătămată și pentru suspect sau inculpat, care să asigure un acces mai facil la principalele acte procedurale și accesul la justiție.

Prin modificările și completările propuse devin mai vizibile unele drepturi ale victimelor care nu erau prevăzute expres în codul de procedură, reglementându-se informarea acestora privind dreptul la asistență juridică gratuită, la avans din compensația financiară și la compensație financiară recunoscut anumitor categorii de victime prin Legea nr. 211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea informării, sprijinirii și protecției victimelor infracțiunilor, precum și cu privire la drepturile prevăzute pentru anumite categorii de victime în legi speciale.

Se introduce și pentru victimă (în calitățile ei procesuale de persoană vătămată sau parte civilă) dreptul de a i se comunica, atunci când nu înțelege limba română, traducerea într-o limbă pe care o înțelege, a oricărei *soluții de netrimitere în judecată*, a *rechizitoriului* și a oricărei *hotărâri judecătorești care soluționează fondul cauzei*, iar, la cerere, și traducerea altor documente esențiale (*simetric dreptului inculpatului*).

Se reglementează dreptul victimei infracțiunii de a i se comunica o copie a rechizitoriului, lucru care se întâmplă în practică la unele instanțe, la care parchetul depune și numărul necesar de exemplare ale rechizitoriului, dar această bună practică trebuie să se generalizeze și să devină obligatorie. Victima infracțiunii era plasată într-o poziție marginală, neputând cunoaște conținutul rechizitoriului decât prin consultarea dosarului, pe cheltuiala proprie, deși încălcarea drepturilor ei fundamentale declanșase cercetarea penală. Este important ca victima să cunoască ce s-a reținut ca fiind probat din ceea ce a făcut inițial obiectul sesizării, iar acest lucru este și mai relevant în cauzele complexe, în care se scurge mult timp de la sesizarea organelor judiciare, iar urmărirea penală a vizat mai multe fapte, mai multe victime și mai mulți inculpați.

Se facilitează **accesul la justiție al victimelor infracțiunilor contra persoanei**. Articolul 289 alin. (5) prevede în prezent că *"plângerea în formă electronică îndeplinește condițiile de formă numai dacă este certificată prin semnătură electronică"*. Această prevedere se constituie într-un veritabil obstacol în sesizarea infracțiunilor, mai ales în cazul victimelor care se află sub supravegherea agresorului (victimele traficului de persoane, victimele violenței domestice), care nu le permite să circule liber și să se deplaseze la organele judiciare pentru a depune o plângere. Această problemă este remediată,

deoarece obligația statului este să se asigure că victimele infracțiunilor contra persoanei, ale infracțiunilor de pornografie infantilă sau ale infracțiunilor contra familiei pot raporta actele de violență prin canale accesibile, ușor de utilizat, sigure și disponibile cu ușurință, astfel că, după intrarea în vigoare a acestei legi, plângerea poate fi trimisă organului de urmărire penală prin poștă electronică, fără condiția de a fi semnată electronic.

Preocuparea pentru copiii victime și accesul lor la justiție este reflectată într-o completare adusă articolului 289 din Codul de procedură penală, introducându-se un nou alineat, alin. (8/1), care impune ca organul de urmărire penală să se sesizeze din oficiu atunci când este în interesul superior al copilului, inclusiv în situațiile în care minorul formulează plângere în lipsa reprezentantului legal, precum și ori de câte ori consideră că există un conflict de interese între persoana lipsită de capacitatea de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restrânsă și reprezentantul legal.

Inculpatului i se recunosc, de asemenea, drepturi suplimentare, precum dreptul de a primi **traducerea oricărei decizii de privare de libertate a acestuia, a rechizitoriului și a oricărei hotărâri judecătorești care soluționează fondul cauzei, iar, la cerere, și traducerea altor documente esențiale** (suplimentar față de dispozițiile actuale privind dreptul de a beneficia în mod gratuit doar de *un interpret*) atunci când nu înțelege, nu se exprimă bine sau nu poate comunica în limba română - a se vedea Articolul 3 (Dreptul la traducerea documentelor esențiale) din Directiva (UE) Nr. 64 din 20 octombrie 2010 privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale

4. Modificări privind citarea, conținutul actelor de sesizare și a modului de identificare a părților și martorilor astfel încât să existe mai multe canale de transmitere a citațiilor în scopul celerizării procedurii, precum și pentru o protecție sporită a persoanelor a căror siguranță poate fi pusă în pericol prin devalarea locuinței sau zonei în care locuiesc acestea

Organul judiciar va adresa întrebări suspectului, inculpatului, persoanei vătămate, părților și martorilor nu doar referitoare la identitatea lor, domiciliu și locul de muncă, ci și la alte date necesare pentru comunicarea citațiilor și soluțiilor, cum ar fi **numărul de telefon și adresa de e-mail** (care pot fi mai stabile și de mai lungă durată decât locuința), precum și orice alte date de contact la care pot fi trimise citațiile prin mijloace ce asigură transmiterea textului, **inclusiv conturile din rețelele sociale, indicate sau recunoscute ca aparținându-i de către partea/subiectul procesual**. De asemenea se introduc dispoziții referitoare la **actualizarea acestor date de contact** la fiecare audiere, precum și obligația procurorului de a verifica actualitatea acestora înainte de trimiterea în judecată.

Modificări similare se introduc și privind **partea introductivă a actelor de sesizare** astfel încât să fie cunoscute mai multe canale de transmitere a citațiilor sau altor informații privind procesul, în scopul celerizării procedurii. Plângerea, denunțul, plângerea prealabilă vor conține și informații privind numărul de telefon și e-mail-ul persoanei care le formulează, deoarece există deja norme privind felul în care se realizează citarea prin aceste mijloace, însă *nu există și obligativitatea indicării lor*, așa cum există în Codul de procedură civilă pentru orice cerere de chemare în judecată, cerere reconvențională, de intervenție sau întâmpinare. Aceste date persoanele pot fi protejate față de celelalte părți sau subiecți procesuali.

Dacă citarea nu se poate realiza prin modalitățile deja cunoscute (la adresa poștală, la locul de muncă, prin e-mail, telefon) aceasta poate fi îndeplinită prin alte mijloace ce asigură transmiterea textului, inclusiv conturi din rețelele sociale ale persoanei citate, indicate sau recunoscute de aceasta ca aparținându-i.

Când față de persoana citată sunt luate măsuri de protecție, precum și atunci când pentru siguranța ei sau a membrilor de familie ai acesteia informațiile privind reședința persoanei citate nu pot fi făcute cunoscute ori aceasta se află într-un adăpost sau în altă locație cu adresă confidențială, citarea se poate realiza prin intermediul instituțiilor publice pentru protecția acestor categorii de persoane, care au ca atribuții facilitarea participării victimelor la activitatea de urmărire penală și judecată, a instituțiilor care au ca obiect de activitate combaterea infracțiunilor a căror victimă sunt persoanele citate ori prin intermediul angajaților din cadrul organelor de poliție.

5. Înlăturarea dificultăților practice în legătură cu efectuarea percheziției informatice, reprezintă o necesitate a urmăririi penale. Percheziția informatică poate dura săptămâni sau luni, iar prezența suspectului, inculpatului și a apărătorului la sediul organului judiciar care efectuează percheziția este imposibilă pe toată durata acesteia. În fapt, percheziția informatică se realizează pe copiile create, cunoscute drept "clone" ale sistemului informatic/suportului de stocare ridicat. Garanțiile care trebuie asigurate constau în crearea unei copii electronice fidele a sistemului informatic ridicat, la acest moment având loc desigilarea PC-urilor, laptopurilor, telefoanelor, stick-urilor etc. ridicate anterior. În continuare, efectuarea percheziției informatice propriu-zise presupune operațiuni strict tehnice, realizate cu ajutorul unor softuri care vor genera rezultatele, nefiind necesară prezența inculpatului sau a apărătorului acestuia la realizarea ei, așa cum nu se întâmplă nici în cazul expertizei genetice, criminologice, tehnico-judiciare sau a altor tipuri de probe care presupun folosirea unor tehnologii avansate.

Prezența inculpatului/apărătorului acestuia nu oferă garanții suplimentare referitoare la drepturile procesuale ale inculpatului, având în vedere faptul că există posibilități tehnice de a verifica eventualele modificări aduse copiei suportului optic, dacă este cazul. Pe de altă parte, în prezent, textul nu face nicio distincție referitoare la faptul că prezența inculpatului ar fi obligatorie doar în cazul sistemelor informatice care aparțin inculpatului, astfel încât, din interpretarea textului de lege, ar rezulta că prezența acestuia este obligatorie și în cazul în care percheziția informatică se realizează cu privire la un sistem informatic aparținând unui martor sau chiar persoanei vătămate, or tocmai aceste persoane ar trebui să asiste la desigilarea și efectuarea de clone ale sistemului informatic/suportului de stocare ridicat de la ele, situație pe care prezenta lege o remediază. Mai mult chiar, deși unele percheziții informatice trebuie să se realizeze cât mai aproape de momentul la care au fost ridicate dispozitivele pe care se află conținutul ce urmează a fi supus percheziției, în vederea identificării datelor ce fac obiectul anchetei, au existat situații în care instanțele au refuzat emiterea autorizației de percheziție deoarece nu exista suspect sau inculpat în cauză.

6. Reglementarea inadmisibilității unei noi cereri de înlocuire sau de revocare a măsurii preventive în cazul în care o primă astfel de cerere a fost deja formulată și soluționată pe durata măsurii preventive luate, prelungite sau menținute, are drept scop celerizarea procesului penal. O astfel de cerere este admisibilă, însă, dacă este formulată pentru temeuri noi, care nu au fost avute în vedere la soluționarea cererii anterioare de revocare sau înlocuire a măsurii preventive. Dispoziția este deopotrivă aplicabilă și atunci când titularul cererii este inculpatul, dar și atunci când procurorul tinde să formuleze o nouă cerere de înlocuire a măsurii preventive cu una mai severă. Această nouă prevedere are în vedere că inculpatul și-a expus cererile atât la momentul prelungirii sau menținerii măsurii preventive, cât și la momentul soluționării, în intervalul de timp pentru care a fost luată măsura, a unei prime cereri de revocare/înlocuire, astfel că parcurgerea unei noi proceduri pentru soluționarea unei noi cereri, în două grade de jurisdicție, fără să existe motive noi, necunoscute la precedentă cerere, reprezintă, de fapt, un abuz de drept.

7. Reevaluarea sancțiunii nulității în cazul în care nu sunt respectate dispozițiile legale privind apărarea obligatorie a celorlalte părți decât suspectul sau inculpatul. Reglementarea

în categoria nulităților relative, iar nu a celor absolute, a încălcării dispozițiilor privind asistarea de către avocat a persoanei vătămate, respectiv a părții civile și celorlalte părți, a condus la efecte imprevizibile în practica judiciară, cu consecințe negative chiar împotriva victimei infracțiunii, în favoarea căreia fuseseră instituite aceste garanții suplimentare. Pentru nerespectarea reglementării nulității absolute, instituită în favoarea victimei infracțiunii, consecința a fost anularea actelor de urmărire penală și a probelor administrate (iar, într-o interpretare a practicii, a întregii urmăriri penale), astfel că se vatămă tocmai drepturile procesuale ale persoanei vătămate. În cazul în care persoana vătămată sau partea civilă nu a fost asistată de avocat pe parcursul urmăririi penale, printr-o încălcare a dispozițiilor legale referitoare la asistența juridică obligatorie a acestora, este necesar să se dea posibilitatea persoanei vătămate să solicite constatarea nulității relative cu indicarea unei vătămări sau să aprecieze dacă, pentru interesele sale, este oportună păstrarea actelor de urmărire penală și a probelor administrate. Același exercițiu de analiză a existenței vătămării și de identificare a rațiunii instituirii normei a cărei încălcare ar putea conduce la anularea actului de către partea care invocă încălcarea normei, trebuie să-l facă și organul judiciar. Similar, în fazele de cameră preliminară și de judecată, este oportun ca persoana vătămată și celelalte părți, asistate de avocatul desemnat chiar într-un moment ulterior, să aibă posibilitatea de a aprecia că se impune menținerea actelor.

În practică au existat situații în care au fost anulate toate actele efectuate în faza de urmărire penală ca urmare a constatării nulității absolute, deși interesul persoanei vătămate era să fie menținute actele și să nu fie reluată această fază procesuală. Pentru a se asigura, totuși, o atenție și responsabilitate suplimentară în legătură cu asistența juridică obligatorie, la articolul 283 alineatul (4), după litera m) se introduce o nouă literă, lit. m/1), care prevede că este abatere judiciară audierea de către organul de cercetare penală a părții sau subiectului procesual principal în absența avocatului, atunci când apărarea acestora este obligatorie conform legii.

8. Reglementarea sancțiunii nulității absolute în cazul în care sunt încălcate normele privind competența după materie și după calitatea persoanei în cursul urmăririi penale, în mod simetric cu sancțiunea care intervine în situația încălcării aceluiași norme de competență ale instanțelor. Pentru a pune în acord dispozițiile art. 281 alin. (1) Cod procedură penală cu Constituția, așa cum rezultă din Decizia nr. 302/2017 a Curții Constituționale (pct. 44 - 59), prin Legea nr. 201/2023 legiuitorul a introdus lit. b/1) la alin. (1) al art. 281, reglementând nulitatea absolută în cazul încălcării dispozițiilor privind competența materială și competența după calitatea persoanei a organului de urmărire penală.

Însă această dispoziție nu este corelată cu felul în care intervine sancțiunea nulității absolute în cazul nerespectării competenței instanțelor de judecată, creându-se o **asimetrie nejustificată**. Primul articol al Codului de procedură penală stabilește scopul normelor de procedură penală, care *"urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal, astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte"*. Nu există, deci, nicio rațiune care să conducă la nulitatea absolută a actelor de urmărire penală efectuate de un organ de urmărire penală superior celui competent, deoarece, ca și în cazul instanțelor, și parchetele superioare au procurori mai bine pregătiți, cu experiență mai mare și cu mai multă maturitate profesională, astfel că nu s-ar putea interpreta că urmărirea penală efectuată de aceștia ar prejudicia în vreun fel drepturile procesuale ale părților.

În consecință, în interesul unei eficiente derulări a procesului penal este tocmai conservarea, păstrarea ca legal administrate a actelor și probelor obținute de un parchet superior ierarhic celui competent, ceea ce ar permite soluționarea în termen mai scurt a cauzelor penale. Soluția legislativă ține seama și de deciziile obligatorii ale Curții Constituționale: Decizia nr. 380/2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 11 alin. (3) din OUG nr. 78/2016 pentru organizarea și funcționarea DIICOT, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative și Decizia nr. 231/2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 13 alin. (5) din OUG nr. 43/2002 privind DNA.

În consecință, modificarea și completarea textelor referitoare la nulitatea absolută în cazul încălcării competenței materiale și după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, astfel încât aceasta să fie incidentă doar **atunci când urmărirea penală a fost efectuată de un parchet inferior celui legal competent, va evita, astfel, restituirea la parchet și anularea actelor de urmărire penală și a probelor administrate de un parchet superior celui competent.** Acest text va avea un impact important asupra dinamicii procesului în camera preliminară, mai ales în ceea ce privește progresul către faza de judecată, fiind salvate probele administrate de un parchet superior, astfel că repetarea audierilor nu se va mai realiza, victimele nu vor fi re-traumatizate și nici nu va fi prelungit procesul penal, avându-se în vedere **similaritatea reglementării actuale a nulității absolute privind competența instanțelor.**

9. Unificarea regulilor privind invocarea nulității relative care vizează încălcarea unor dispoziții procedurale care guvernează urmărirea penală. Această modificare a avut în vedere faptul că există cele două moduri în care poate fi sesizată instanța: prin rechizitoriu, respectiv cu acord de recunoaștere a vinovăției. Timpul disponibil pentru o parte interesată (sau subiect procesual) în cazul celor două tipuri de proceduri în care o cauză depășește faza de urmărire penală de lege lata, diferă. În ultimul caz, timpul este scurt (până la primul termen de judecată cu procedura legal îndeplinită), iar în cazul sesizării prin rechizitoriu perioada este imprevizibilă, deoarece momentul maxim al invocării nulității relative este acela al "închiderii procedurii de cameră preliminară". Acest aspect permite o formulare în cascadă a cererilor și excepțiilor în faza camerei preliminare, care poate fi prelungită prin acțiunea părților, în timp ce în cazul sesizării cu acord de recunoaștere a vinovăției neinvocarea nulității relative până la primul termen cu procedura completă conduce la decăderea din dreptul de a mai fi invocate încălcări ale legii intervenite în cursul urmăririi penale. Izvorul acestei practici este Decizia nr.14 din 4 iunie 2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, care a stabilit cu caracter obligatoriu că "termenul în care inculpatul, persoana vătămată și celelalte părți pot formula în scris cereri și excepții cu privire la legalitatea sesizării instanței, legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală este un termen de recomandare". Această decizie este, însă, o interpretare obligatorie **pe baza textelor de lege în vigoare la acel moment**, iar schimbarea voinței legiuitorului va conduce la respectarea dispozițiilor explicate cu privire la un termen limită pentru formularea de cereri și excepții, termen corelat cu celelalte termene procedurale în care se invocă nulitățile relative.

10. Luarea măsurilor de protecție după finalizarea judecății. În cazul infracțiunilor grave, în condițiile în care autorii infracțiunii au fost arestați, o victimă a infracțiunii sau un martor pot considera că nu se află în pericol și să nu ceară luarea unor măsuri de protecție. Ulterior, însă, pe măsură ce se apropie momentul punerii în libertate din executarea pedepsei a persoanelor condamnate, starea de pericol poate deveni actuală, iar persoanele vizate de această amenințare trebuie să poată fi protejate indiferent dacă au beneficiat sau nu de protecție pe durata procesului penal. În consecință, se introduc norme noi care să permită luarea măsurilor de protecție după judecarea procesului, dacă există o suspiciune rezonabilă că viața, integritatea corporală, libertatea, bunurile sau activitatea profesională a unui

martor, a persoanei vătămate sau a părții civile ori a unui membru de familie al acestora ar putea fi puse în pericol ca urmare a datelor pe care le-au furnizat organelor judiciare sau a declarațiilor lor, inclusiv în cazul în care dosarul s-a finalizat cu o soluție de netrimitere în judecată.

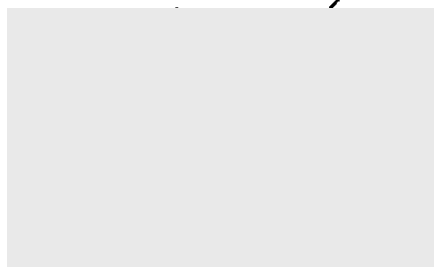
11. Prezenta lege corectează și o serie de contradicții sau inadvertențe asupra cărora nu s-a intervenit în timp util, care generează probleme de practică neunitară sau care se abat de la regulile instituite pentru materia respectivă. De exemplu, se corectează prevederile alineatului (5) al art. 261 (*Înmânarea citației altor persoane*), deoarece acesta este singurul text care prevede că agentul procedural afișează "citația" pe ușa principală a clădirii, în timp ce în alte situații este afișată doar "înștiințarea", care asigură un grad sporit de confidențialitate, nefiind prevăzute și calitatea persoanei citate sau infracțiunea fîc obiectul cîizei; la articolul 353 alineatul (1), se completează textul care, în prezent, omite persoana vătămată de la citarea la judecată, iar la alineatul (2) se corelează dispozițiile referitoare la persoanele care trebuie citate la fiecare termen cu cele care reglementează situația în care acestea au solicitat ca judecata să se desfășoare în lipsă.

III. Legea, așa cum este redactată, nu presupune impact financiar suplimentar celui care este necesar în mod obișnuit pentru funcționarea instanțelor și parchetelor. Dimpotrivă, prin disciplinarea procedurilor, stabilirea unor momente sau termene clare până la care trebuie valorificate unele drepturi procesuale, dar și prin impunerea unor termene în funcție de care organul judiciar trebuie să-și organizeze activitatea ori prin verificările suplimentare pe care judecătorul de cameră preliminară le va face înainte de a stabili termenul de judecată (în scopul de a se asigura că nu vor exista incidente privind citarea părților, comunicarea rechizitoriului și asigurarea apărării, astfel încât să se poată dezbate cererile și excepțiile), precum și prin evitarea unor restituiri globale a cauzelor la parchet, se va ajunge la un cost mai mic al procedurilor, la o durată mai scurtă a proceselor și, pe termen lung, la o creștere a încrederii societății în justiție.

Având în vedere aceste considerente, vă propunem spre dezbatere și aprobare prezenta propunere legislativă.

În numele inițiatorilor,

Adriana Diana TUȘA, deputat PSD

Lista inițiatorilor
Propunerii legislative pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 pri-
vind Codul de procedură penală

Nr. Crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
1.	ALIN STĂRICA	USR	
2.	Nădărescu Tăgârlăș Cristian PNL		
3.	BOUDA STEFAN	MIN	
4.	ALDEA VALENTINA-MARIANA	NEAFILAT	
5.	GROFU Daniel	POT	
6.	ENE CORINA	PSD	
7.	Vălcușă Virgil George	ANR	
8.	TOLYANNA HANGAN	USR	
9.	CȘEP EVA ANDREA	UHR	
10.	IAGAR MONICA	AUR	
11.	CȘIHAI CORENDEA	AUR	
12.	AUNA GORGHIU	PNL	
13.	BOUDA STEFAN	MIN	
14.	MIHALCEA SIVILIA	PSA	
15.	Ghișiu Alexandru Mihai	PSA	
16.	CHIRIȚĂ VIRGIL ALIN	PSD	
17.	FURCUNĂ MIRCEA	PSD	
18.	NAȘY SABOCCS	UHR	

Nr. Crt.	Nume și prenume	Grup parlamentar	Semnătura
19	BLAGA DANIEL	USR	
20	ALEXANDRU MARIOȘ NICOLAE	USR	
21	BRUYNSEELS RAMONA	AUR	
22	SERBAN GIAMINA	AUR	
23	Vulpoi Dorcel	AUR	
24	PUSCĂȘU PETRE	AUR	
25	Lucian BODE	PNL	
26	CIOHNE IONEL	PSD	
27	GOVOR MIRCEA	PSD	
28	BURDUJA SEBASTIAN	PNL	
29	MIRCEA TECHET	PNL	
30	PAUN CYNTHIA	USR	
31	CRISTICI OGHEAN	PSD	
32	Diana Stoica	USR	
33	Intestato Catalina Elena	PSD	
34	Florin Manole	PSD	
35	TALAGE STEFAN	PSD	
36	GAZANCIU ROBERT	PSD	
37	CACU ADRIAN	PSD	
38	COARȚĂ DOMINIC	Neafiliat	

Lista inițiatorilor
Propunerii legislative pentru modificarea și completarea Legii nr. 135/2010 pri-
vind Codul de procedură penală

[illegible]